

Pedagogická a školská psychológia

Je veda o psychologických zákonitostiach výchovno- vzdelávacieho procesu v školských a mimoškolských zariadeniach. Skúma všetky zákonitosti v oblasti výchovy, vyučovania vo všetkých typoch, kde ide o vzdelávanie a výchovu.

1. **základné** (všeobecná psychológia, vývinová psychológia)
2. **špeciálne** (výskum psychicky špecifického úseku v osobitných podmienkach)
3. **aplikované**

Nejednoznačnosť zaradenia (buď zaraďujeme pod 2 alebo 3). Je to hraničná vedná disciplína.

Metódy:

1. **Objavovacie**

2. **Odhal'ovacie**

3. **Metódy spracovania získaných výsledkov** (umožňujú kvantitatívne a kvalitatívne ohodnotenie)

Odhal'ovacie:

- pozorovanie
- experiment
- dotazník
- rozhovor
- anketa
- test
- analýza produktov činnosti.

POZOROVANIE

Najstaršia metóda v psychológii. Môžeme analyzovať činnosť človeka, správanie voči iným

Delenie:

- jednoduché
 - príležitostné
- systemetické

Podľa druhu:

- **sebapozorovanie** – Introspekcia
- **pozorovanie iných**- Extrospekcia

Podľa množstva:

- **individuálne**
- **skupinové**

Podľa javu:

- celostné
- čiastočné

Podľa času:

- krátkodobé
- dlhodobé

EXPERIMENT

Existuje niekoľko druhov:

- **laboratórny** (overovanie jednotlivých premenných)
- **prirodzený** (častejšie, prirodzené prostredie bez vedomia žiakov)
- **terénny** (osoby vedľa, že sú skúmané)

ROZHOVOR

Viacere modifikácie:

- **bežný rozhovor**
- **interviu** (pevná štruktúra, poradie otázok)
- **individuálny**
- **skupinový** (beseda)
stupeň voľnosti
- **voľný**
- **štandardizovaný** (riadený)

DOTAZNÍK

Snažíme sa získať údaje o danej osobe, jej potreby, motívy, vlohy. Zisťujeme písomnou formou.

Druhy:

- **zatvorený** (áno- nie)
- **otvorený** (čoho sa bojíš?)

Podľa druhu údajov:

- **osobnostné**
- **záujmové**
- **afektivity**
- **zisťujúce depresiu a samovraždu**
- **postojové** (adolescent- alkohol)

PSYCHOLOGICKÉ TESTY

- **výkonnosti** (inteligencia, schopnosti, vedomosti)
- **osobnosti** (dotazník, objektívne testy, projektívna technika)
- **vedomostné** (didaktické prostriedky v školách)

Sociometria – v sociálnej psychológii (Moreno)- skúma sociálne vzťahy v rámci skupiny.

ANALÝZA PRODUKTOV ČINNOSTI

Každý produkt, ktorý vyprodukuje je odrazom mojej osobnosti.

METÓDY SPRACOVANIA ÚDAJOV

-**kvantitatívne** (matematické spracovanie- graf – rýchlejšie pochopenie)

- **kvalitatívne** (na hodnotenie výsledkov- pri javoch, ktoré nie sú kvantifikované, objasniť základné vzťahy, analýza vzťahov, spôsoby odstránenia problému)

Psychológia učenia

Prv učenie je dôležité použiť obrazne predstavy

Chápeme ho v užšom a širšom zmysle slova

ŠIRŠIE - nadobúdlanie abstrakčných skúseností

UŽŠIE - zámerne či nevedome nadobúdlanie skúseností, mánykovo v školskom prostredí

DRUH Y UČENIA

1. Podmiňovanie

2. Perceptívno-motorické

3. Verbalné

4. pojmové

5. Učenie riešením problému

6. Sociálne učenie

Podmiňovanie

Utváranie podmienených reflexov = podstata

(člásokne nervové spojenia v mozgu)

- klasické (PAVLOV) - pes

- operačné-instrumentálne (SKINNER - behaviozmus) - krysa

Perceptívno-motorické (senzomotorické)

Učenie sa manuálnym činnosťami (korčule, bicykel)

Začína sa v detstve

1. etapa - sledovanie, rozpoznanie sa s činnosťou

2. etapa - prevíjanie

Kognitívne

radikálne zmeny myslenia

karadujeme sem učenie

- slovné

- pojmové

- opätli poznatkov a praci

VERBÁLNE (pamätové)

Utvárajú sa medzislovné spoj., na základe
raciona činnosti

Pojmové

- označenie sa spoločný odhovede na odlišné podnety

Rozvíjajú schopnosti žiakov

- analýza

- syntéza

- abstrakcia

- generalizácia

Učenie riešením problému

úspešný pokus vedie k zmene správania

PROBLEMY:

- s fixným riešením

- s otvoreným ~~koncom~~ koncom - vytvárajú divergentné riešenie

D - divergencia - rozbiehavý koniec

K - konvergenca - konvergencia

SOCIALNE UČENIE

(jest', pozdraviť, obliecť)

skúsenosti zo sociálnych vzťahov Imitačné učenie - napodobnenie
modely sú negatívne a pozitívne.

a) IDENTIFIKÁCIA

Stotoženie sa s modelom (rodičom)

Predpokladom je ale je tam láska a porozumenie

ZAKONY UČENIA

1. Zákon motivácie

2. Zákon opakovania

3. Zákon správnej väzby

4. Zákon prenosu informácie - transfer

Motivácia

Stybná sila toho čo človek robí. Motív = ťahať

VOUKAŽIA

VNÚTORNA

konkajšia sa môže meniť na vnútornú a opačne

Primárne - fyziologické (piť, spať)

Sekundárne - spoločenské - sociálne

Zákon správnej väzby

Kto sa učí potrebuje vedieť či dobre postupuje, či sú výsledky

správne

Konkajši / učiteľ - učiteľ

ak mu to chyba prestáva sa učiť.

Zákon transferu

Úplný učení sa jedného obsahu vplyva
na učenie sa iného obsahu.

Zákon opakovania

bez neho má dobrá pamäť.

Učivo sa má zdokonaľovať.

PODMIENKY UČENIA

- podmienky žiaka
- podmienky učiteľa
- podmienky učiva
- samotný proces učenia

Podmienky žiaka

- veku (školská zrelosť)
- predchádzajúca skúsenosť
- schopnosti
- afektívne činitele (emocionálne činitele)
- sebavedomie
- osobnostné ladenie (extravertia (majú sa dať)
extrovertom - potom introvertom)

Podmienky učiva samotom

Podmienky učivom

potrebne, nepotrebne
frekvencia učebnej látky

Podmienky s procesom

tenkajšie vplyvy, hluk, počasie

UTVÁRANIE POJMOV

KOGNÍCIO - poznanie, činnosti súvisiace s myslením. A tieto činnosti určujú úroveň mentálnych schopností, úrovňu kvality medzeľučských vzťahov, aj keď možno porovnať na kognitívnu aktivitu.

Uč. si musí uvedomiť, že detom dáva zmysel až poed, ktorým zmysel on chápať nemusí.

Ale obmedzuje realizáciu praktických zručností a medzuje aj ich pochopenie (myslenie).

Mal by si overovať či ziaaci chápajú význam slov, ktoré používajú.

Tréna pozná aj význam úroveň dieťaťa.

Učiteľom prihádza ale dieťa nechápe kľúčové slová a učiteľ

učiteľ pomáha uviesť dieťa do kontextu.

Dieťa sa aktívne podieľa na rozpracovaní reči, rečových schopností (úspešnosť a sled, viac o škole, kontrasta dieťa).

Učiteľ túto prácu navrhuje ale sám sa posmieva za medzálne používanie slov, prehnané karkramie za chyby. Netti ich pracovať samých, mlčky, bez diskusie.

ZLATÉ PRAVIDLA

- zavedenie nového slova treba vysvetliť a pojmy, ktorému ziaak rozumie (ale používa)

- na otázky týkajúce sa jazyka treba odpovedať jasne, príklady

- upozorniť na slova podobného významu, alebo tie čo podobne znejú

- poskytnúť spätnú väzbu

- ziaakor vždy povzbudzovať k rečovému prejavu

- učiteľ pravidla od učiteľa, alebo, mesmalok ich bude brzdíť

- ziaaci majú vedieť vyjadriť svoj problém, emócie

- presvedčiť o svojich možnostiach

- chápanie písaného slova a myšlienok

Problém je používanie otvorených výrazov

- žiaci si tieto slová majú precvičovať

< žiaci dopĺňajú časti slov, alebo ich opravujú

Kladenie otázok učiteľom

40-60% učitel' kladú otázky a chosť veľa odpovedí

- informáciu chcú presne

- málo žiada hodnotiacu odpoveď

40% učitel'ov si odpoveda' samých

Dobry učitel' vedie aj ku kritickému hodnoteniu

- učí o zmenšovaní reči

- ako reagovať pri dotazovaní

- čo sa slovom vyjadriť da'a čo nie

- slová m možno veriť len v takej miere v akaj veríme

človeku, ktorým nám ich rozpráva

- treba ukázať aj slabiny jazyka

OTÁZKY

otvorenie

Práctorenie - jednoslovné, nerozvíjajú myslenie

OTVORENÉ

existujú alternatívny, veľa slov, rozvíjajú myslenie

VIŠŠIE

- otázky, keď si len vybarvujú a pomáhajú zapamätaniu

- porozumenie

- aplikácia (uvesti príklad)

VIŠŠIE

- analýza (rozdiel medzi tým a tým)

- syntéza (čo by sa stalo keby)

- hodnotenie (opäť uplatnenie niečo konkrétne)

By chyby:

- učiteľ dať viac otázok
- učiteľ si odporie sám
- pýta sa najlepších
- položiť ťažkú otázku s nevhodnej úrovni
- otázky kládene rôznorodým tónom
- nepoužívajú manažeri otázky
- neprovoniať nesprávnou odpoveď
- učiteľ si neverí sama odpoveď
- neveria žiakovi k tomu, aby sa pýtal

Pravotla kládemia otázok

- ktorú procesy obcom rozvíjať (neršie, vyšie)?
- otázku jasne formulovať potom meno
- otázky formulujem na veľkých
- nekláť veľa otázok naraz

Prírodný spôsob pytaniam sa

- ako sa opýtať tak žiak odpovedá
- uvoľnená atmosféra
- žiaci poslávajú ťažšie otázky
- čakací čas (čč)* - čas od zadania otázky po vyvolávanie čička
- čč1* najvhodnejší čas sú 3 sekundy
- čč2 - od doznenia odpovede žiaka po reakciu učiteľa
- 3s - rovnako ako pri čč1

ŠPECIÁLNE A VŠEOBECNÉ SCHOPNOSTI ŽIAKOV

OSOBNOSŤ - jednota telesného, duševného, psychického, sociálneho, vrodeneho, získaného je typická pre človeka. Prejavuje sa v správaní a prežívaní

VLASTNOSŤ - priradujeme na základe správania človeka opisujeme prostredníctvom vlastí reakcií

ČRŤA - momentálne vnímanie v správaní.

Vlastnosť vzniká spojením početných čŕt

Vlastnosť je stálejšia ako črta.

VLOHY - zdedené predpoklady. Vrodene anatomickofyziol. danosti človeka a na ich základe sa rozvíjajú schopnosti.

Vlohy sa prejavujú v celkovej osbítosti organizmu

(vzrast - malý, veľký) prejavujú sa v osbítostiach

zmyslových orgánov a v osbítostiach staršej a činnosti

CNS (mozgová sústava) (sila, pohyblivosť, vytrvanosť, pružnosť a útlmu)

na jednej strane posúvajú dopredu (výška - basketbal)

alebo brzdia

SCHOPNOSTI - sú vlastnosti osobnosti, ktoré sú predpokladom pre úspešné vykonávanie nejakej činnosti.

Majú uložiť rozdiel v kvalite, rýchlosti, ľahkosti

osvojiť si poznatky, zručnosti u rozličných ľudí

na rovnakých podmienkach v skúsenostiach, nečinnostiach,

a nedýchoch.

Schopnosti mie sú 'vrodene' vznikajú a rozvíjajú sa v činnosti
na základe predených vloh. Bez činnosti sa nemôžu
schopnosti rozvíjať.

NADAUNE - súhrn schopnosti umožňujúce podávať nadpriem. výkony

TALENT - osobitne vysoko rozvinutý súhrn schopnosti, umožňuje človeku
vo svojom odbore dosahovať vynikajúce schopnosti výkony.

GENIALITA - mimoriadne rozvinutý talent umožňuje vytvoriť jedinečné
diela.

SCHOPNOSTI

- **VŠEOBECNÉ** - môžu sa prejavovať v rôznych oblastiach
(hudobné, výtvarné, matematické)

- **ŠPECIFICKÉ** - podmieňujú výkony v ostatných činnostiach (rozumnosť -
inteligencia)

Schopnosti rozvíja - kvalita vloh, rozličšie prostredie, úsilie jednotlivca

VŠEOBECNÉ SCHOPNOSTI - INTELIGENCIA

- chápanosť, rozumnosť, zdatnosť (latinské slovo)

- všeobecná, rozumová schopnosť. Komplex určitých predpokladov
psychických daností osobnosti. Umožňujú riešiť konkrétne
alebo abstraktné problémy, alebo nachádzať určité vzťahy.

FLUIDNÁ, KRISTALICKÁ - prostredie (slovné porozumenie, slovná
dedičina)

plnulosť, radobchádzanie s číslami, priestorová predstavivosť,
pamäť, pohotovosť vnímania, uvažovanie)

7 druhov inteligencie (GARDNER) **lingvistická, logicko-matematic,**

priestorová, hudobná, telovokinetická, interpersonálna,
(silapoznávajúca, sebaorganiz.)
intrapersonálna

WEXLER - rozdelenie - priemerná, ...

130 a viac - ^{veľmi} vysokonadpriemerná (genialita)

120-129 - vysokonadpriemerná

110-119 - nadpriemerná

90-109 - priemerná

80-89 - podpriemerná

70-79 - hraničné pásmo mentálnej inteligencie

60-69 - ľahká duševná retardácia

⁵
~~40~~-49 - stredná duševná

20-34 ľahká

menej ako 20 bodov

INTELIGENCIA

Inteligentných žiakov treba podnecovať na školstve úspešnosťou ktorou inteligencie vplyva vlastná motivácia, prostredie, učiteľ. Treba ponúkať zaujímavé a podnetné informácie, veľa sa pýtať, aby deti rozmyšľali - reč podporuje myslenie

SPECIALNE SCHOPNOSTI

- matematické, jazykové, hudobné, ...

Nadané deti sa odlišujú od ostatných hlbokou aktivitou (prečo to tak), rýchlo chápu a majú vynikajúcu pamäť. Intenzívne si ukladajú poznatky a vyberajú si ich.

Majú špeciálne psychologické potreby. Majú zvýšenú zraniteľnosť, emocionálne neryvnosť, perfekcionizmus, krivdica iných, sebakritika, zlá prispôbitosť, vyčleňujú sa z kolektívu.

Školskí pedagógovia na rozvoj špeciálnej výchovy, treba ich zaradiť do kolektívu.

FORMY SPEC EDUKÁCIE

a) segregovaná (oddelená) - internálna škola, škola s dennou starostlivosťou, špeciálna trieda bežnej školy

b) edukácia kombinovaná - špeciálna trieda, ale časť v normálnej triede, bežná trieda a časť učiva so vyšším náročnosťou

c) bežná škola a časť zabezpečuje špeciálny pedagóg

d) integrovaná - vyučujúca v bežnej triede a podporný učiteľ pre nadané, bežná trieda a oddelene konzultácie, bežná trieda a kľúčový učiteľ (roditelia nadanej deti)

TVORIVOSŤ A ÚLOHA TVORIVOSŤI

- je vyhodnotenie nových a hodnotných nápadov a myšlienok.
- novosť, originalita, hodnotnosť.
- tvorivý môže byť každý človek
- prejavuje sa v každej činnosti, ale nie každá činnosť poskytuje rovnaké možnosti na tvorivosť.
- tvorivosť je environmentálna
- je ťažká práca

AKO SÚVISÍ TVORIVOSŤ S INTELIGENCIOU?

vysoká inteligencia sa nemusí spájať s vysokou tvorivosťou

ale vysoká tvorivosť sa vyskytuje u ľudí s nízkou inteligenciou.

VZŤAH JE NEJEDNOZNAČNÝ! ŠKOLSKÝ PROSPECH NESÚVISÍ S TVORIVOSŤOU!!!

Tvorivosť je ucelený proces sprac. fázami

1. prípravná fáza - ako problém vyriešiť, vedoma' činnosť, uplatňujem predčinnosť.
2. inkubačná fáza - nevedoma' činnosť, zabúdajú sa a objavujú riešenia
mysľami má inkubácia
3. iluminácia fáza - náhly náhľad, inšpirácia, náhly nápad
4. overovacia fáza - či je riešenie originálne a užitočné.

VZŤAH K PRÁCI - sú ^{tvoriví} vytvárajú, nadšnutí, zodpovedajú, chce to odložiť

VZŤAH K ĽUDOM - právnymi odovzdanosť, úcta k ich mienke, jasne stanovisko
čoby introverzia

EMOČNÉ OSOBNOSTI - citovo zraniteľný, schopnosť sebaovládania, dôverujúci
pre svojím schopnosťam, prejav samostatnosti

INTELEKT - túžba po poznaní, majú záujem, nezadržujú a myšlienky a správy
túžba po seberealizácii, psychická istota, hrania sa obmedzená.
racionálne prostredie, vzťah k práci, ťažko zručný obmedzený
- má potrebu tvoriť, riešiť problémy, potreba istoty, sú mieriť, čine
neveria otrepánym fázam Potreba aby tým ich mal niekto
záda

METODY ROZVIJANIA Tvorivosti

1. H. Formovania smelostnej motivácie
2. H. formovania & motivácie úspechu
3. H. formovania pôvodca
4. H. rozvíjania aspirácie
5. H. rozvíjanie sebaistenia
6. H. zadávanie náročných úloh
7. H. navodzuje konflikty
8. H. zadávať tvorivé úlohy

TVORIVÉ ÚLOHY:

- maľujú prekvapivo
- nečakávajú úlohy (čo nečakali)
- vyrolávajú pochybosti
„čo by bolo ~~keby~~ keby?“
- rozporne' tendencie
- dramaturgizujú

BARIÉRY

1. PERCEPČNÉ
2. KULTÚRY A PROSTREDIA
3. EMOCIONÁLNE
4. INTELEKTOVNÉ A VÝRAZOVÉ

1. zábrany so vnímaním účelivosti. Bránia forme vidieť problém, symboziti ho, je seroko alebo ústko vymaženy. nepoužívame vedľy zmysly.
2. Predsudky a presvedčenia „kreativita je pre deti“
3. Strane' mechanismy, aby sme neriskovali
 - strach urobiť chybu
 - neschopnosť tolerovať dvojznamenosť.
 - neschopnosť relaxovať a inkubovať
 - málo rozvinutá účelivosť, motivácia
 - aj nadmerná motivácia

- neschopnosť oddeliť realitu od fantázie.

3

4. málo informácií, komunikačné bariéry

TVORIVÝ UČITEL

- má vedieť čo je tvorivosť
 - osvojiť si teoretické poznatky
 - rešpektovať tvorivosť u žiakov
 - učiteľ sa má rozvíjať
 - mať schopnosti a vedomosti
- mal by mať podmienky pre tvorivosť

AFEKTÍVNE Činitele - v vyučovacom procese zohrávajú úlohu

- rešpektovať inakosť a uplatňovať individuálny prístup

ŠTRUKTÚRA OSOBNOSTI

- > **AKTIVAČNO MOTIVAČNÉ VLASTNOSTI** - pudy, potreby, sny, ideály, hodnoty
 - > **VZŤAHOVO POSTOJOVÉ VLASTNOSTI** - postoj, vnímanie
 - > **VÝKONOVÉ VLASTNOSTI** - poznatky, schopnosť, tvorivosť
 - > **SEBAREGULAČNÉ VLASTNOSTI** - sebauvedomenie, hodnotenie
vôľové vlastnosti, vedomie
- > **DYNAMICKÉ VLASTNOSTI** - temperament

AKTIVAČNO MOTIVAČNÉ VLASTNOSTI sila, ktorá ženie človeka,
motivačnú zohráva dôležitú úlohu, ~~rozvíja sa~~

VZŤAHOVO POSTOJOVÉ VLASTNOSTI

postoj - relatívne stála tendencia človeka reagovať určitým
spôsobom na určité javy a veci

- 3 zložky - rozumová
- citová - emócie
- konatívna

PRESEVEDENIE - sústava postojov, ktoré sú zamerané
na širšiu oblasť spoločných javov

CHARAKTER - súhrn psych. vlastností osobnosti - so zreteľom
ke sa prejavujú v rôznych situáciách a rozvíjajú
sa počas života

CHARAK. VLASTNOSTI - mravné a svetonázorové

- pracovné
- spoločenské
- individuálne

SEBAREGULÁCNE VLASTNOSTI

tie potreby, ktorými človek vedie a usmerňuje vlastné prežívanie
- sebaregulácia sa uskutočňuje prostredníctvom
sebaovedomia, sebaopozitívneho, sebauspokojenia

SEBAUVEDOMENIE ide o akceptáciu seba ako súčasť seba

SEBAOVEDOMIE - súhrn toho, čo človek o sebe vie a akým spôsobom

toho, akým spôsobom sa vyrovnáva s konfliktmi
ktoré môžu byť vnútorné a medzi tými, ktorí sú jeho súčasťou

DYNAMICKÉ VLASTNOSTI - sú to vlastnosti, ktoré ovplyvňujú intenzitu prežívania
bude alebo nebude dynamická

TEMPERAMENT - je geneticky daný
je daný silou

4 TYPY - **MELANCHOLIK** - slabý typ

CHOLERIK - silný, nerovnovážny

FLEGMATIK - silný, rovnovážny, nepohyblivý

SANGVINIK - silný, rovnovážny, pohyblivý

VŠKOLE

MELANCHOLIK - rýchle sa vyčerpáva, útrava

- malá vnímavosť

- hlboké prežívanie citov

- tvrdé city

- rýchlo prechádza od nepokoja k uspokojeniu

- ľahko sa celá sa smutným náladám

PSYCHICKÉ VLASTNOSTI - náhany, nerozhodný, opatrný,
zádušný, utlačovaný, individualista,
skeptický, dôsledný, vážny

Z HĽADISKA VÝCHOVNÝCH VPLYVOV - málo činný neaktívny

- nesmeli, treba ho podporovať
- veľa zručností priame pochvaly
- bojí sa zahanbenia
- pri trestaní treba postupovať ľahko
- treba si vytvoriť dôveru

CHOLERIK

VYSŠ. NER. ČINNOSTI nerovnovážený, nezdravotlivý, pohyblivý,
úšľachový, hlboké prežívanie a výrazné prejavy
emócií

PSYCH. VLASTNOSTI - sebavedomý, chce mať vždy pravdu,
neústupný, húževnatý, bystrý, slachetnosť,
rozhodnosť, prvotná rola, racionalita
nemôže byť bez činnosti

Z HĽADISKA VÝCH. VPLYVOV - sebaovládaniu treba učiť

- upomínať treba kladné vlastnosti
- pri zahriatí sa usmiť
- medrodzieť ale je rozčulovaný

FLEGMATIK

VYSŠ. ČINNOSTI - vyrovnaný, málo horko pohyblivý, málo dráždový
- city prežíva prežíva bez vzrušenia

PSYCH. VLASTNOSTI - vážny, nečinný až plachý, apatický,
nesplácnový, odmeraný, nestály, nepohľadný

REAKCIE NA VÝCHOVU - pracuje pomaly ale metódne

- nerozčulujú sa
- často zanedbávajú pomnohých
- ľahko sa aktivizujú
- ľahostajný postoj k zásadám

SANGVINIK

VI. VYŠŠEJŠIEJ OČINUOSTI - nyrromanyj, žiwy, kreatiwny, dražďerwy
- wjchlo reaguje, striedat porzityly
- žywa obrazowost

PSYCH. WLASTNOSTI - ma' na'di rozptylenie, dobre porziša mezdary
je neschlyj, społačenskyj, taklika sa roznamuje
nypačityly
- taklika sa prispěduje
- dobra pamat'
- malo nyrwalyj, neschlyj
- nebrani sa brestu
- treba ho porzdurowat

Psychologia wjchowy

WYCHOWA - kuljymne' p'edlenie wjchowawajučich a wjchowawanyjch
a naopak

Pri wjchowe ide o'zaimer - ma'ime cill (ako chcerne wjchawat swoj dičta?)

Wo wjchowe sa preto porzibrajut wjchowne metody

WYCHOWNÉ PROSTRIETKY -

Maximé skuxnosti dičlata

1. - MODEL (dew porowuju' swoj dičlata)

2. - ODMEWA A TREST

- MOTIWACIA

3. - KWADENIE POZIADAWIEK A ICH KONTROLA (ako wjchownim)

poziadawky stimulyju dičlata, pri nedostatku sa osobnost merywja

- MERA POZIADAWIEK - p'imernamé weku, stimulyjuča a postupne
nryšorati. Bilis naryčme dičlata demotiwujuča

- zohladyju' weku

- momental'ne možnosti

- stupen' rozwoja

- individual'ne rozdičly

Často sa poriadujú a kladú veľké požiadavky. Niekedy úplne chýbajú atedy sa dieťa nedokáže odmedziť. V obidvoch prípadoch môže prísť k neurocham. Dieťa požiadavky kderuje off tam.

motivácia

dôvera

spôsob života učiteľa

Požiadavky kladú aj rodičia. Optimálna situácia je ak súhlasia. Mäkké požiadavky sa slučujú s požiadavkami rodičov,

školy

Klamujem, ale aj kontrolujem či je dieťa plné.

Keď nekontrolujem - výchova je neúčinná

ODHENA - kladné spoločenské hodnotenie

(pochvala, úsmer, pochopenie, darček) vyhl

TREST - pôsobenie + spáchanie v negatívnom zmysle

prináša odmedzenie potriet, frustrácia

(zákaz, líška, práca, odoprim mu kladný emočný vzťah,

psychický trest - vyčieranie, líška, ticho)

Výchova založená na odmenách je úspešnejšia.

Niekoľko trestu nikdy nemožno predpokladať. Trest u jedného

motivuje u druhého demotivuje. Niekedy trest vedie k zvýšeniu

negatívneho správania

TREST je priateľný:

- ak ho dieťa chápe

- ak sa týka konkrétneho správania

- dieťa si uvedomuje, že emočný vzťah pretrvá

Model plní důležitou funkci v odprozařování
řešení konfliktů. Modelem byra osobnost v celku
s nápadnými momentami (dítě, vasy) Velkou vstupují
a matka rodina. Potom si sám modelem kritický
a hledají si své vlastnosti

Existuje model

- pozitivní
- negativní

Očekává se aby učitel vzdělával, vychovával

- Osvědčí si teoretické poznatky
- -1- o metodách a teh využití
- staral se o pomůcky
- realizování interakce mezi U → Ž - R
- organizování činnosti dětí a žáků
- řízení svého sama k učení před
- tělesné a duševní zdraví
- porozumění pro jedince
- reagování
- přívětivý, milý
- spravedlivý, smysl pro humor
- charakternost, důslednost
- chápaní žáků

PROBLÉMOVÉ DIETĀ V ŠKOLE

Upodivanie žiaka pre učiteľa nepríjateľné formou takého učiteľa.

1. Prečo porušujem ich správanie za problématické?
(ale ja takaj moja zmena)

TREBA ŽIAKOM POROZUMIEŤ

Deti chcu' cítiť, že sú významné, byť milovanú prítomnosť.
MÁJ SVOJE MIESTO A HODNOTU MEDZI ĽUDMI.

Nepríjemné diela je také, ktorému chýba porozumenie.
Každé správanie je účelové

CIELE NEPOSLUCHANIA:

1. **Chcú sa zabudnúť pozornosť** - (sú som významný, ale zabudnem ^{pozornosť})
2. **Chcú o mňa** ("nemôžu ma donútiť to urobiť")
3. **Chcú sa pomstiť na** ("nezaložím na mne a toto je odplata")
4. **Neadekvatnosť** ("nevyhovám sa tým, ale pri ničom ma nechajú tak")

Príklady k napríklad

1. **rozpoznať cieľ správania** - pomocou kľúčov

1. **Alio sa diela správa**

POZORNOSŤ - nhlukuje, šikuje, je hlúpe, nepokojné, hyperaktívne

MOC - agresívne, odmieta autoritu, nepočuje, ľahé, vzdoruje

ODPLATA - diela je násilné, brutálne, psychicky, fyzicky zranuje

NEADEKVATNOSŤ - nerobí nič, vzdoruje sa

2. **Keď predvedie reakcie na máš zážit**

POZORNOSŤ - má krátky čas prestane (všimla som si žiaka)

MOC - správanie pokračuje a stupňuje sa čo

ODPLATA - diela používa násilné útoky

NEADEKVATNOSŤ - nereaguje, nič

3. **Naša osoba! reakcie, sledovanie tela**

POZORNOSŤ - podráždenie, diela porušuje sa nepríjemné

MOC - porazený, nahnevaný, radcos. sda chovom

ODPLATA - zranený

NEADEKVATNOSŤ - bezmocný, chce čo vráť.

Dieťa sa nezmene, keď si neuvedomí, že jeho správanie
komplikuje jeho život.

Dieťa si neuvedomuje účel svojho správania

Keď sa má zatažiť účelom, považuje ho za iného
správanie.

OSOBNOST UČITEĽA

Úspešní učiteľia - rozumne nekritizujúci prístup k hodnoteniu napomínane' a kritizované' deti strácajú sebadôveru, podávajú výkony pod úroveň.

Úspešní sa dôkladnejšie pripravujú, veľa času trávia pri mimoriadnych aktivitách, prejavovali väčší záujem o žiakov.

Učiteľ by si nemal vytrávať osobný vzťah k žiakovi.

Mal by mať rád deti, ale mus' byť zachovaný profesionálny odstup.

Čítava' zručnosť je veľmi dôležitá' - ovládanie emocionálnych reakcií

- radosť zo štúdia

- vyporiadanie sa so smútkom

- mediat' sa zlákať do malichern. sporov

CITAVA' STABILITA - súvisí so silou ega = sebadôvera + sebavedomie + základná

čítava' vyrovnanosť (dôležité' pre d'stup, aby problémy nezlákal na seba)

Táto vplyvuje lepšie výsled. EXTROVERT

PROFESIONÁLNY POSTOJ - kladný postoj k profesii, pozitívny vzťah

k predmetu, ktorú učí, schopnosť robiť kompromis

Formálne metódy - kladú dôraz na predmet, vysoký podiel

ma' rozprá'ť. učiteľa

Neformálne metódy - dôraz kladú na deti, dávajú priestor deťom.

INDIREKTÍVOSŤ - prijíma to čo deti cítia, používa pochvaly a napady detí, zvyšuje výkonnosť detí.

DIREKTÍVY - kritizujúci

VIAC ALEBO MENŠI INICIATÍVY - chce sa od detí učiť. Pomáha deťom

odhalovať svoje schopnosti.

DOBRA' REČNÍČKA SCHOPNOSŤ - vedieť pohybnúť ústami, aby

podnecoval k hľadaniu zložite' podmienky predat

tak, aby ich deti pochopili. Vedieť kedy hovoriť a kedy mlčať.

VEDIET SA PÝTAŤ - dávať motiváciu k hľadaniu
PRISPŮSOBIIVOSŤ -

STRES

Stav pri ktorom je ohrozené uspokojenie jeho potrieb

- tlak povinnosti
- ťažké bytové podmienky
- časový deficit
- tlak z ohrozenia
- fyzikálne činitele - hluk, teplo, bolesť
- medziludské vzťahy

PREJAVY - podráždenosť

- svalové napätie
- pocit slabosti
- znížená koncentrácia
- dezorganizácia správania
- vznik neuroendokrinných porúch

PRÍZNAKY

- nesparox
- pocit paniky
- neklud
- depresia
- alkohol

VEITELI

- veľa nárdov, kritika detí, kolegov, rodičov,
michalčekov prostriedkov, úspechy neúspechy žiakov,
stratový zmysel práce, nemá čas sa poradiť s dospelým

AKO SA VYPOJNÁŤ SO STRESOM

- osvojiť si správny postoj k úzkosti
- realnosť
- dôležitejšie je smiať sa
- poznať seba samého
- naše reakcie sa týkajú nás
- viac slušajte druhým ľuďom a menej im prisudzujte motívy
- uvoľnite si zameranie na problém

racionaliz. a zdokonaov., nulté riad., sebariadenie, zvonka riad. uč. sa. etapy vyuč. procesu. motiv. fáza, expozic. F. fixačná. f. diagnostická f. Vzdel.-ie- prog., rpi kt. si 2. Pod ved. Uč. osvoj. poznatky a činn. a vytvára si vedom. a zruč., rozv. teles. a duš. schop. Funk. 1. zospoloč. hl. socializ., profesijnú. 2. ped. hl.-instrum. informac., formativnu, výchovnú. Spôs. vzd. samovzdel.-autodiid. škols. vzdel./všob.-špeci./

Vzdelanie je súhr. znalos., vedom., poznat. z rôz. odb. vedy a spoloč. praxe a s nimi spoj. intelekt. a prakt. Schop. kt. jedin. zisk. poč. vyuč. v šk. Úloha vz. a form. mor. hod. b. f. poznáv. hod. c. estet. h. Návyk. je zautomatiz. výkon. niek. zlož. čin., al. aj niek. čin. kt. sa dosiah. viacnás. opak./motoric. zmysl. vôľové/, zručnosť. nadobud. pohotovosť. spr. čo najrých. a s čo najmenš. námah., výkon. čin. a fixované info., sústavy čin. fyzic. + manuálna. čin. a spôsobilosť. mentál. č.

Zákl. pojmy: vyuč., uč., vzdel., vzd., vedomosť, zruč., návyk. Vedomosť. Osvoj. poznatky prijaté zmysl. pochop. a subjekt. spracov. a fixované info., sústavy predstav. a pojmov., pravdydla., poučky, zákony, teórie ale i predstav. urč. stupeň poznania a objekt. skutočnosti. Vzdel. okr. teles. a roz. vl. pest. u. čl. char., cit. a vôľ. vl.

Druhy vzd.: z hl. nadväznosti-vertik. zš, Sš, Vš, z hl. obsahu-horiz. všob., odbor., teoret., prakt. **Výz. koncepc.**: didakt. materializ.-form.-utilitar., Vzdel. je súhr. materiál., formál. a praktic. vzd., Vzdel. a vých. sú umož. vrod. dispoz. a zisk. predpokl. pre dušev. rozvoj os., Schop. -zákl. predpokl. formov. dušev. kvalít pre realiz. danej čin., del. a špeci., b. všob., Vlohy-sú vrod. predp. na rozv. jednotl. čin., Nadanie-vz. pri neprest. rozv. schop., pričom 2. dosahuje pozoruh. výkony, talentje mim. vys. stup. nad. a 2. dosah. nadpriem. výsled. **Intelig.** -všob. rozum. schop., kt. umož. ľahko. nadob. poznatky.

Vých.-vzd. súst.: šk. syst. -je súb. inštit., ich fung. a prostried., kt. v kraj. zaisť. vzd., správ. minist. šk. rozvij. šk. sys. je zálež. šk. polit. státu. 2. zákl. typy šk. sys. a. vertik. čl. -duál. úr. pov. šk. doch., b. horiz. jednotl. integrov. -vonk. difer. žiak. na úr. pov. šk. doch., aj zmieš. typy šk. syst., 3. zákl. typy šk. - 1. prim., 2. sek. **3. terciár. šk. zar.** MŠ, SŠ 4. dr., špec. šk., VŠ. 1. Vých.-vzdel. zar. predšk. - šk. kl. deti. šk. stred. záujm. čin. CVČ, DM, šk. vprir. 2. Špec. vých. zar. a. Zvých. prev. centr. porad. psychologič. lieč. výchov. Sanatór. diagn. cent. b. **Znátr. vých.** -Red. id. Rdom. pre ml. prof. náhr. vých. v rod., samost. vých. skup. 3. porad. zar. - ped. - psych. por. špeci. - pedag. por. deti. integr. centr. vých. por. šk. ped. a šk. špec. pedag. 4. záujm. vzd., zar. jazyk. šk., štát. j. šk., št. stenogr. úst. 5. šk. účel. zar.: 1. zar. šk. strav. 2. zar. prakt. v yuč. 3. zar. služ. škole. **Vzd. cieľe** - zám. vzd. a učety. ku kt. vzd. smer. **Vzdel. dráha** - rôz. stup. a dr. šk. **Vzdel. inštit.** - tvor. vzd., vzdel. syst. **Vzdel. monop.** - výhr. právo na poskyť. vzd., Vzdel. polit. - ved. odb. a prakt. čin. zaob. sa plánov. legist., fin., Čl. p. vč. - 1. Pvé. ako p. voľna. a p. den. vč., b. p. týžd. vč., c. proc. vč., d. p. život. vč. 2. **Pvé. ako aspekt a princíp. obecnej p.** - a. obec. p., b. profesion. vzd., c. ped. vč. ako voľnoč. vzd., d. p. vč. ako všob. vzd., **Pvé. = mimošk. ped. + teor. vých. mimo.** vyuč. vých.-vzd. zar. pšk. zr., šk. klub. deti. šk. stred. záujm. čin., CVČ, DM, šk. v prir. **Vých. rozv. schop. jednotl. pre orient. v skut., jeho vnút. danosti a predpokl., priprav. ho na pínen. ist. pracov. poslan. Cieľ. vých.** - ideál. predstava toho, čo sa má vých. dosiahn., 2. cieľe. 1. Všob. cieľ. - optim. pozit. a všestr. rozv. čl. = humaniz. Aadapt. čl., 2. Vyučov. cieľ. - konkr. čiastk. c. pôsobenia. **Vých. úloha** zabezp. dosiah. vých. cieľa. rozpr. formy, prostr. a metódy na jeho dosiah., tax. - vyj. cieľ. vyuč. procesu, nielen naučiť aj poroz. analyz. syntetiz. 3. **roviny** vyu. cieľa. **kognit. oblasti** - vzd., c. **afekt. obl.** - výchov. c., **psychomotoric. obl.** - výcvik. c.

Obsah: vzd. je konkr. v uč. pláne, v uč. osnov. a v učebnic. Uč. pl. - zákl. šk. dok. vyd. min. šk., kt. obsah. zoznam predm. vyuč. Uč. osn. - obs. rozpr. učiva predmet. v roč. natemat. celky. Učebnice. obs. did. sprac. učiva vymedz. učeb. osn. sú zákl. did. prostr. pri realiz. Vých. - vzd., Proc. **Zásada** je najv. al. najzákl. požiad., kt. v súl. s cieľmi vých. vzd. proc. a jeho zákl. zákonitosť. určuje jeho

ved. o vých. čl. od nar. až po smrť. **Vých.** je objekt. spoloč. nutná čin., jej zmysl. je cieľaved., zámer., plán., organiz. utv. osobn. jedínca a jeho postup. dlhod. a aktív. začlen. sa do spoloč. 19st. J.F. Herbart = schéma vyučov. postupov: jasnosť, asociácia, systém, metóda. J.A. Komenský - Veľk. did., J. Čečetka **Zákl. pojmy:** **Vých.** - špec. práca výchov. v rozlič. vých. zariad., zacielen. na form. istých črt., postojov. mot., pot. a vlast. Šzakékoť. vých. al. vzd., pôs. na čl. **Vzdel.** - je proc. utvár. osob. čl., kt. sa rozv. predovš. jeho poznanie, mysl. a schop. = súst. pozn., zruč. a návyk. **Cieľ.** je určitý ideál. vhod. A. žiad. kvalít. čl., kt. sa dá dosiah. vých. **Prostred.** - sú možné pouz. na dosiah. žiad. vých. cieľov. = metódy, formy, príp. obsah. vých. **Predmet** - skúm. podstatu a zákonit. vých. v živote spoločnosti a vo výv. jednotl. **Potreba** form. os. jed. vychádza zo subjekt. a objekt. zákonit. **Ped. koncepc.** A. Natur. amery. = pedocent. Dietl'a, 1. reformná/E. Keyova Dewey, Rousseau/2. biologizujúce, hlbinné= psychoan. individ. 3. behaviorist./E.L. Thorndike, J.B. Watson, Filoz. ozitíviz. = H. Spenser, pragmatiz. = W. James, J. Dewey, B. sociologic. sys. = vonk. prostr./E. Durkheim, W. Znaniecky, J. Locke/. **Presmet. ped.**: výsk. vých. ako proc. cieľaved. utvár. jedín., skup. i celej popul. objaš. je podstatu, zákonitosť, vývoj, syst. i funkcie, vyprac. teor. a pomáha. koncepc. i realiz. efekt. celoživ. vých. = cieľaved. plánov. Príp. jedínca pre život. Zisť., usil. odhal. podst. klad. a záp. faktor. a podmien. realiz. vých., Normat. - obja. normy, požiad. a odporuč. pre úspeš. realiz. kvalít. vých., Vývoj. hľadisko = zachit. histor. výv. čl. v konkr. podmie. **Predm. zisť.**, za akých pod. a prostried. dosah. učiteľ. vý. cieľ. v súl. so spoloč. a indiv. potrebami. a teles. a duš. v. dieť. Činitele. 1. javy organický petr. k ped., kt. nesl. žia. iná ved., vytyč. cieľ. a konkretiz. obsahu. vých. a vzd., format. str. incentív. vplyvova skúm. organiz. foriem. 2. j. súvis. s vých. a sú predmet. skúm. aj iných vied., stránky psychosomat. vl. žiakov, spoločens. a soc. Podmienky vých. kt. majú výrat. vplyv. pri celkov. Formov. osobnosti. **Klasif. ped. vied.** - kriter. - 1. vek. osobit. 2. oblasť. spoloč. čin., kt. vých. problem. skúma, 3. char. vý. zariad., kt. sa zaob. daná obl. vých. teórie. **Ped. ved.** = integr. hl. **Zákl.** - Vš. p., Dej. p., porov. p., metod. p., Vš. did., V. teor. v., Hran. - 3oc. p., Kyber. p., Ped. psy., Aplik. - šp., Pšp., P. Ššp., Všp., Špec. p., Ag. vojpr. ing. p., P.VČ., ... Škols. hl. = pred. - Pdj, Pmš. škols. - Ped. tr., Ššp., Všp., Špec. p., Mimo vyuč. - Prodi. v. PdaMf. org. P. vých. zar., Mimošk. - P. dosp., P. soc. zar., voj. P. - Juvašhl. - 1. vývoj, 2. systemat. 3. pozorov. 4. vč. ped. hl. 5. diferenc. **Vých. a vzd.** sú zložit. A. mnohostr. procesy, kt. sú podmien. vonk. prostr., soc. vzťahmi, os. pedag. os. vzťahov, vzd., jed., a špecif. prostr. v kt. preb. Spoj. ped. s in. ved. prir., spoloč., tech. - pom. rieš. probl. vý. a ped. im. poskyť. podnety k výskumu. 4. z. for. spoj. vyuč. ich. teoret. úvah. a postupov., vyuč. vedec. - výskum. metód., vyuč. výsledkov., záver., údajov. Ped. úzko. súvis. filoz. a psych. vedami, rieš. vých. probl. čl. z 3str.: somat. psych., soci./duchov. str. Filoz. - v. o najvš. zák. prir., spol. myslenia, ped. teor. spät. s fil. antropol. úpresn. poznal. objekt. vých./etika- autoritat. a humanistic. /mrav. vých. Sociol. - v. o zákonit. výv. štrukt. spoloč., ped. vyuč. mn. met. a tech., Logika - v. o vš. formách a štrukt. myslenia **Psycho** - vš. ps. psy. osobnosti, soc. psy., vývinová psy., pedag. psy. Ostat. ved. disc.: estetika, Histor., biol., meo. **4. zdroje poznania v Ped.** 1. História ped. a školstva, 2. Príružné vedy, 3. poznat. a skús. učiteľov, 4. výskum. **Teor. uč.** 1. t. interiorizácie orient. f., materializ. f. čin. reč. podoby, vonk. reč. pre seba, vnút. reč. 2t. prograovania, 3t. rieš. probl. 4. t. algoritmov, 5. funkcion. štrukt. t. **Dr. uč.** - podmieňovanie, senzormot., verb., poj. rieš. probl. soc. uč. **Vyuč.** - hist. vznik. for. vých. - vz. práce kt. sa uskut. v šk. al. je šk. organ. - ná. je presne plán. a rozvrh. v čl., je dej, proc. čin., mnohostr. proc. pôs. medzi uč. a žiak., má Formál. a Person. stránku, vzd., a vých. **Šk. uč. sa.** - je súst. uč. sa v hierarch. uspor. štrukt. sekven. učeb. úloh., je polyfunkč. a polymorf. - je kontinuívne, nepreruš. uč. sa trvaj. Min. 2r. a viacsystemetic. v časovo-organizač. jednotkách., je